

Kern 253 (1-20)

12

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
SYMPTOMATIBVS
IN GRAVIDIS A SOLA PLETHORA
NON SEMPER DEDVCENDIS

QVAM

GRATIOSI ORDINIS MEDICORVM CONSENSV

PRAESIDE

D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO

FACVLT. MED. SENIORE ETC.

PRO

GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS

AC

PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS RITE CONSEQVENDIS

DIE XIII. FEBRVAR. MDCCLXXXIII.

IN REGIA FRIDERICIANA

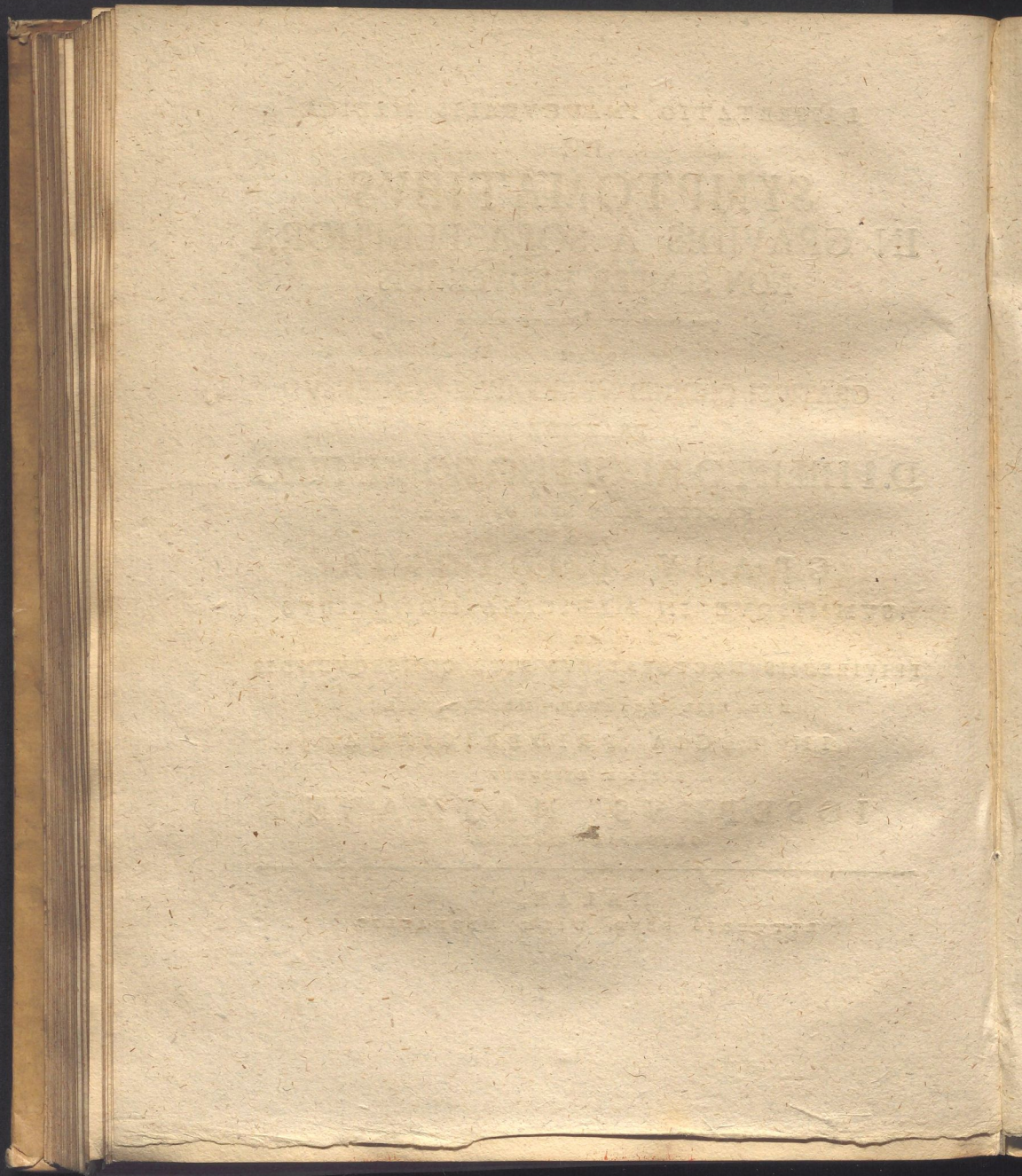
PVELICE DEFENDET

IOSEPHVS HAYMANN

GLOGAVIA - SILESIVS.

HALAE,

LITTERIS FRID. WILH. MICHAELIS.

VIRIS

PRAENOBILISSIMIS ATQVE HONORATISSIMIS
STVDIIS, VIRTVTVM LAVDE MORVMQVE
ELEGANTIA CONSPICVIS

DN. BENIAMIN ISAAC
WVLFF

DN. IACOB ISAAC
WVLFF

NEC NON

DN. BENIAMIN DANIEL
ITZIG

PATRONIS AC FAVTORIBVS

SVIS OMNI

DEBITAE VENERATIONIS

CVLTV

AD CINERES PROSEQVENDIS.

HASCE

LABORVM PRIMITIAS

IN

GRATI AC DEVOTI ANIMI TESSERAM

SACRAS VVLT ET OFFERT

AVCTOR.

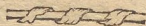

§. I.

Constat inter omnes, variis compluribusque grauidas conflictari pathematibus, quae ab impraegnatione ut causa nascuntur. Potest vero satis commode totum grauiditatis tempus in duas periodos distingui; quarum prima a conceptu usque ad quarti mensis finem decurrit; altera autem omnes subsequentes menses complectitur. Pro ut vero cuique harum periodorum symptomata quaedam proprie competunt; ita quoque varii, ex quibus ea scaturiant, fontes statuuntur. At dissentiunt inter se medici, quoniam praeprimis ex fonte mala, prima gestationis periodo praegnantibus molesta, profuant. Fuerunt, qui

A

horum

horum originem ex plethora, grauidis, vt putarunt, perquam familiaris a), tanquam primaria causa deducendam esse statuerunt b). Verum haec a longo iam tempore recepta opinio ex variis argumentis, hinc inde a medicis annotatis, in dubium vocatur. Quare placuit hac de re paulo prolixius differere.

§. II.

Memoranda autem nunc veniunt symptomata, quae primo gestationis stadio vulgo obseruari solent. Cuiusmodi sunt nausea, vomitus, appetitus prostratus, vel immodicus, eiusque alienationes, ventris tormina, lipothymiae, ptyalismus, palpitatio cordis, phlogoses, dentium ac capitis dolores, vertigo, haemorrhagiae, abortus. Tametsi quidem numerosissima sint incommoda, quae grauiditatem concomitari solent, suffecerit tamen commemorasse, quae frequenter praegnantibus accidere visuntur. Ex quibus modo pauciora, modo plura, ocus feriusue, occurrunt. Neque molestias, quae posteriori ingrauidationis tempore comparent, ab vteri expansione propullantes, attingam, solummodo acturus de iis, quae in prima gestationis periodo insistant, quorumque causa plethora vulgo habetur.

§. III.

a) Vid. inter alia HOFFMANN. *Med. rat. Syst.* Tom. I. pag. 643 seqq. ZVCKERTS *Diät der Schwangeren und Sechswöchnerinnen* pag. 65. §. 32.

b) conf. BOERHAAVE *Aphor.* §. 1294. et §. 1296. HAMBURG. *Physiol. med.* pag. 743. HOFFMANN. *l. m. c.* Tom. II. pag. 347 seqq.

§. III.

Enimvero, ut res ipsa paulo clarior euadat: ad ea accedam rationum momenta, quae, pro stabilienda grauidarum plethora, ut vnica ac primaria symptomatum causa, a plurimis medicorum afferi solent. Illud autem primum ac praecipuum illorum videtur argumentum, quod a fluxus menstrui retentione, conceptum ut plurimum insequente, depromitur. Quamuis quidem sanguinis vna periodo emissi copia pro subiectorum diuersitate quam maxime variet, et feminae quantitatem modo maiorem, modo minorem excernant; ea tamen satis larga nonnullis visa est, ut hanc adeo octo *c)*, vel duodecim *d)*, quin viginti vniciis aequare vel excedere, assumferint *e)*. Verum, impedita ac cessante hac excretionem, ut plethora exsurgat, est necesse. Etenim embryo incipientis grauiditatis tempore prae sua exiguitate tantum sanguinis, quantum versus vterum dirigitur, absumere nequit. Insuper constat, nihil rubri sanguinis inter initia ad embryonem venire *f)*, eiusque nutrimentum tunc in materia tantum serosa lymphatica consistere. Verbo, id liquidi, quod tenelli incremento impenditur, quam paucissimum est. Igitur superflua sanguinis moles regurgitare incipit, adeoque vasa corporis, maximeque viscerum abdominalium, exsuperante sanguine, implentur; hinc fibrae distenduntur, et aucta videri emergit sensibilitas. Oboriuntur circui-

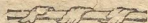
A 2

c) HALLER *Prim. lin. Physiol.* §. DCCCLXI.

d) STORCH *de morbis mulierum* Tom. II. pag. 35.

e) FREIND, *Emmenolog.* pag. 38. et HAMBERG. l. c. §. 1393.

f) conf. v. SWIETEN *Commenzar. in aphorism. BOERH.* pag. 455. Tom. IV.

circuitus humorum tardiores, secretionum et excretionum impedimenta. Atque inde symptomatum rationes haud difficili negotio elici possunt. Ventrîculi enim intestinorumque vasa sunt numerosissima, ac sanguis nimium in his congestus neruos distendit, fibrasque musculares ad spasmos follicitat, vnde nausea, et vomitus. Deinde assumta, ob turbatam ventriculi functionem parum digesta, in materiam mucosam, vel aerem pro sua diuersitate degenerant, et inappetentiam, ructus, flatus aliaque huius generis mala concitare valent. Caeterum in grauidis cephalalgiae, vertiginis, haemorrhagiarum, omniumque, quae plenitudini ac congestionibus debentur, symptomatum ratio liquet.

§. IV.

Subsunt praeterea aliae quoque rationes, quae ad firmandam hanc sententiam, vt putant, suam conferunt. Etenim plenitudinem causam pathematum principalem esse, verisimile ex eo videtur, quod symptomatum nonnulla, primis mensibus molesta, ordinarie circa medium gestationis terminum, quo fetus, mole iam increfscens, maiusque volumen nactus, largiori indiget nutrimento, ideoque plethora tunc cessante, vel minuantur vel penitus cessent. — Porro sanguinis excretiones, quas grauidae absque aliquo fetus damno quandoque experiuntur, plethoram arguunt. Nam, vt haemorrhagias per nares, pulmones, aliasque partes taceam, menstrua non raro per priores menses cum euphoria fluere aduertuntur. Nonnunquam ad quartum usque vel quintum mensem, imo vltra, menses nonnullis, salvo fetu, profluxisse, obseruatum est, et merentur praecipue

pue ab Ill. BOEHMERO adductae obseruationes, attentionem g). At enim vero si ordinatim et feliciter menstrua emanant, nulla ratio fuisse

A 3

g) MAURICEAU *Traité des Malad. des Femm. grosses &c.* Lib. I. Cap. III. pag. 72. et cap. XX. De la MOTTE *Traité complet des accouchem.* Lib. I. cap. IX. obl. 25. STORCH l. c. Tom. III pag. 340. Praeterea Ill. PRAESES in muliere, plures successiue enixa filios, tempore grauiditatis, semper notauit fluxum vterinum, quouis mense, consueto more, absque doloribus per viginti quatuor horas, vel duos circiter dies durantem; extra grauiditatis statum autem nullum, sed tunc temporis plane cessantem. Hinc femina a solo hocce signo, ipsi certo viso, ad grauiditatem conclusit; neque experientia fefellit.

IDEM in alia femina, gente Iudaea, cum per septem annos in matrimonio sterili, quamuis rite menstruata, vixerit, sub mensium retentione per quatuor menses, aucto successiue abdominis volumine, turgentibus mammis et papillis cum areolis, intuitu crassitie, latitudinis et coloris mutatis, circa quintum mensem notabilem obseruauit sanguinis iacturam. Post decimum quintum perpeffae haemorrhagiae vterinae largioris diem, quodammodo debilitata accessit ad illum eiusque sibi expetit auxilium. — Quibus rebus sic stantibus, initio dubius intuitu grauiditatis non sine ratione sufficienti haesit; interea pulsu adhuc ex parte pleno obseruato, nullisque adhuc cum doloribus excretis grumis sanguineis cum filamentis membranaceis, praeter animi, et praesertim corporis per nouem dies strenue in lecto seruandam quietem, instituta venae sectione moderata in brachio, et adhibitis internis temperantibus, ac interpositis securis moderantibus effectit; vt fluxus successiue imminutus, penitus cessauerit, atque mater, admodum sollicita, finito nono mense solari, filium pepererit sanum, qui una cum matre, adhuc viuat. Elegans argumentum in foro artis obstetriciae, tributum lunare, tempore gestationis proueniens, non semper ex vtero, sed ex limbo orificii vterini externo, et sicuti animaduertit, ex ipsis vasis clitoricis, ne dicam, ex vagina prouenire posse. Varia vasorum ab hypogastricis directio, et communicatio ab ipso demonstrata fuit in *Fasciculo altero Obseruationum*

subesse videtur, nisi quod plus sanguinis adsit, quam a fetu consumitur. Animaduertimus quoque gravidas sanguine plenas, quae durante graviditate fluxum menstruum patiuntur, melius se habere, quam quibus ordinarius iste fluxus subsistit. Hinc nonnullis omnino probabile fit, causam pathematam graviditatis in mensium retentione quaerendam esse ^{b)}. — Denique venaesectiones, ad mala praescindenda et tollenda vtiliter institutae ⁱ⁾, receptam opinionem confirmare videntur.

§. V.

Atque haec potiora sunt istius, tot medicis probatae, opinionis argumenta. Quae si paulo penitius intuearis, etiam si prima fronte multam veritatis speciem prae se ferant, manca tamen nec satis firma appellabis. Et profecto pondus omnium, quas memoraui, rationum, quibus plethoram, ex retentis mensibus natam, tanquam primariam symptomatum in gravidis causam euincere conantur, protinus corrui, si consideramus, plurima symptomata, quae plethorae tribui solent, praegnantibus iam accidere, cum nulla ex mensium retentione plethora accusari possit. Sic, docente experientia, nausea, vomitus, cephalalgia, mammaram dolor, aliaeque pathemata non raro primis a conceptione diebus ante menstruorum cessationem observantur. Vnde manifesto apparet, quod pletho-

variorum suarum anatomico-chirurgicarum. Qui igitur haemorrhagiae uterinae eiusmodi causam et sedem probe nouit; et prognosin rite formare, et curationem rationalem instituere poterit.

^{b)} DIONIS *Traité general des accouchem.* Lib. II. cap. 13.

ⁱ⁾ DE LA MOTTE l. c. L. I. cap. XV. p. 64 seqq. STORCH l. c. p. 164.

plethora ad genesin horum pathematum nihil contribuat. Atque hoc a nemine facile in controuersiam vocatur, vt adeo ipsi plethorae patroni eorum originem irritationi, ac consensui neruorum, tribuere cogantur *k*). — Huc etiam referantur casus quidam rariores. Compluribus enim obseruationibus, fide non defraudandis, certum et euictum est, dari feminas quasdam robustas, labori deditas, quin integrarum gentium, quae per totum vita suae cursum mensuris penitus vacant, attamen grauidae euadunt *l*). Quandoque, sed rarissime accidit, vt feminae prolem concipiant, lunarem purgationem antea non expertae *m*). Quodsi vero menses vel perpetuo retinentur, vel ante conceptionem saltem haec euacuatio non conspicitur, an, durante grauiditate, mensium retentionem vt causam symptomatum accusare licet? — Ad haec notandum est, grauidas existere non paucas, quae ob statum morbosum, quo laborant, multum sanguinis generare non valent. Pallidae videlicet, valetudinariae, debiles, ad phthisin pronae impregnantur. Verum in his parum sanguinis, quod conficere eae solent, vix fetui nutriendo sufficere videtur; ea certe sanguinis copia increfcere nequit, quae molesta sit. Atque haec omnia nos monent, plenitudinem neququam posse *pro vnica ac primaria symptomatum causa* venditari.

§. VI.

- k*) COSCHWITZ *Diss. de grauidar. affect. a plethora, foetus et secundinarum mole oriund.* §. XXXI.
- l*) ROEDERER *Elem. art. obstetr.* Not. III. WRISBERG. pag. 62. HAMBERG. l. c. pag. 697. KLEIN in libr. *de aëre, aquis et locis agri Eibacensis* S. II. p. 150. S. III. p. 184.
- m*) DE LA MOTTE l. c. lib. I. cap. IX, obs. XXIII. et XXIV. SCHENK *obs. med.* libr. IV.

Sed, missis his, iure nunc quaeritur, an in gravidis, quibus menses ordinatim ante conceptionem fluere solebant, plethora, ex menstruorum retentione nata, ut causa pathematum, primis mensibus affligentium, primaria recte statuatur? Verum ne tum quidem, quando menses hucusque fluentes impraegnationis tempore cessant, plethoram tanquam primariam causam accusandam esse arbitror. Nouimus enim, tantam faetis periodis non semper excerni sanguinis copiam, quantam quidem ex medicis plurimi assumere solent (§. III.). Quandoquidem sanguis in nonnullis ad vnciam vnā alteramue effunditur ⁿ⁾; plerumque vero quatuor vel quinque vnciae, quae per menstruam solent euacuationem excerni, statuuntur ^{o)}. Equidem fateor, inde plethoram posse omnino exurgere, si retinetur istiusmodi sanguinis quantitas; imprimis cum fetus nutritioni primis mensibus ea parum inferuiat (§. III.): At tenendum est, vterum, ob peculiarem suam fabricam, commodum in praegnantibus praebere retenti sanguinis diverticulum. Nam vasa largissime per ejus compagem disseminata tortuoso ac serpentino reptatu discurrunt, eaque, in feminis vtero non gerentibus satis exilia, impraegnationis tempore a sanguine tam in longitudinem, quam latitudinem adeo diducuntur, ut uterus strictus antea ac tensus, laxior nunc euadat, et mirum in volumen increseat; remanente tamen pristina eius crassitie. Quapropter vterus spongiae instar sanguine turgescit. Patet

ex-

ⁿ⁾ STORCH l. c. Tom. II. pag. 35.

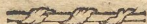
^{o)} HAEN *Rat. medend.* Part. IV. pag. 221.

exinde quam clarissime, magnam sanguinis partem in ampliatis et distentis vteri vasis colligi, et plethoram, ob mensium retentionem extimefcendam, ideo praecaueri. Porro si consideres, feminas potissimum impraegnationi aptas esse finito menstruo fluxu p); certe verisimile non est, in primi mensis fine, vel mense secundo, ex retentione sanguinis, vna periodo exire soliti, cuius pars embryoni vtcunque nutriendo, altera vero vasis vteri implendis infervit, plenitudinem inde nasci, quae symptomata excitaret, aliis, in perfecto statu plethorico constitutis, vix quidem familiaria.

§. VII.

Quodsi forte plethora inde natales ducere possent, ea tamen vel ipsis symptomatibus praecaueretur. Ita namque notum est, nauseam vomitumque primis a conceptione diebus nonnullas inuadere et vsque ad tertium quartumue mensem, imo ad partum vsque quandoque perdurare. Hinc grauidae cibos vel auersantur, vel expellunt certe ea, ex quibus sanguis generari debet. Fac itaque, plethoram ob sanguinis menstrui retentionem enasci, ex altera vero parte sanguinis generationem impediri: tollitur sane vnum altero, vt plethora adeo grauidis euenire haud possit. — Deinde quod ad symptomata attinet, licet ea eius sint indolis, vt ex plethora omnino deriuari queant: interea tamen certum est, vbi veram statuas plethoram, ibi quoque signa eius vt non deficiant, necesse esse. At vero in feminis ante conceptionem sanis, nunc
im-

p) MAURICEAU l. c. Tom. I. lib. I. cap. I. pag. 61. DIONIS l. c. lib. I. cap. VIII. p. 73.

impraegnatis, oculos concauos, liuidos, faciem pallidam, genas collapsas &c. aduertere licet; quae nemo certe pro plethorae signis habebit.

§. VIII.

Restat vt cetera, quae proferuntur (§. IV.), rationum momenta discutiamus. Etenim hoc, quod symptomata quaedam medio gestationis tempore, dum fetus plethoram absorbit, vel minuuntur, vel penitus cessant, commode sine eo, quod plethoram statuas, explicari potest; vt infra dicetur. Atque vel id nostrae sententiae fauet. Nam si plethora pro causa pathematum habetur, explicari certe nequit, cur nausea, vomitus aliaque symptomata circa gestationis medium, quo plethora cessat, interdum grauidas excruciare pergant. — Atque haemorrhagiae, quae praegnantibus nonnunquam cum leuamine absque aliquo fetus nocimento eueniunt, nihil aliud euincere mihi videntur, nisi quod plethora quandoque subsit. Fieri quoque omnino potest, vt in robustioribus et plethoricis subiectis symptomata inde mitigentur. Et lubens concedo, plethoram omnia symptomata tum exasperare posse, tum noua suscitare. Id solum vrgeo, plenitudinem pro perpetuo grauiditatis comite minime habendam esse, nec omnes affectus vnice ac principaliter inde originem suam ducere. Neque etiam adeo constantis est experientiae, symptomata, quando istae sanguinis excretiones rite succedunt, semper imminui. Indubiis enim obseruatis constat, symptomatum nonnulla grauidis familiaria, licet fluxio sanguinis periodica apparuerit, tamen non defuisse. Memorabilis sane et notatu valde dignus mihi vide-

videtur casus, quem STORCHIUS refert 2): Femina nempe, phlegmaticae temperiei, consueto fluxu menstruo usque ad medium gestationis terminum gaudebat, nihilo tamen minus nausea et vomitus eam pariter ac alias feminas, quibus menses deficiunt, molestabant. Discimus certe ex hac observatione, quam male obstructioni mensium grauiditatis symptomata adscribantur. — Et eadem, quae modo de haemorrhagiis monui, in venaefectionem cadunt. Nullum est dubium, quin ea utiliter saepius instituantur; pluries tamen sinistrum fuisse euentum, obseruatis constat.

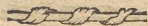
§. IX.

Ex his disputatis luculenter, vt puto, elucescit, plethoram vt unicam quarumvis calamitatum causam in praegnantibus perperam accusari. At si quaeris, quis demum sit praecipuus ille fons, vnde symptomata primis mensibus dimanant? recte statui omnino posse videtur, eum in sola vteri post conceptionem mutatione, eiusque ac vicinarum, quae generationi dicatae sunt, partium irritatione quaerendum esse. Vterus enim, multis nervis instructus, exquisita gaudet sensibilitate. Qui vero magnam partium nervosarum sympathiam perpendit, ei non adeo mirum videri potest, quod nervorum vteri irritatio omnes fere corporis partes in consensum trahere queat, cum detur actio vteri in distans. Compluribus certe obseruationibus comperimus, mutationem quandam in nervis factam, propter communicationem, quam eorum propagines inter se habent, partium etiam longe distitarum

B 2

functio-

2) L. c. Tom. III. pag. 261.

functiones conturbare posse. Neque minus constat, leuissimam saepe causam, quae insuetam in neruis agitationem excitat, vehementes saepe mirosque producere effectus. Cuius rei exempla prostant numerosa. Tametsi quidem non negauerim, vteri imperium in alias corporis partes non tam latissime patere, quam vulgo creditur; manifesto tamen consensum huius organi cum aliis demonstrant nausea, vomitus, et conuulsiones, quae partum et inflammationem vteri excipiunt; neque symptomatum, quae conceptum presso pede sequuntur, alia subesse videtur ratio, quam vteri consensus. Prae omnibus aliis autem digestionis organum inde afficitur. Etenim vteri nerui, per mutuam inter par vagum et intercostale connexionem, cum ventriculi neruis communicationem habent: hinc neruis vteri irritatis, ventriculus pariter in consensum trahitur, vnde spasmi, ideoque nausea, vomitus, appetitus alienationes &c. proueniunt. At vero maximus in canali alimentari consensus cum omnibus fere aliis corporis humani partibus obseruatur ^r). Non mirandum proinde est, si tot symptomata gestationem comitantur. Nec a vero absurdum videtur, quod symptomata quam plurima potissimum primarum viarum debeantur laesioni, per sympathiam ex mutatione neruorum vteri inductae. Etenim primarum viarum vitia excipere solent lassitudo, phantasia turbata, vertigo, cordis palpitatio, cephalalgia, phlogoses, dyspnoea, saluatio, cutis constricta, aucta totius generis ner-

^r) Conf. Whytt *Sämmtliche zur praktischen Arzneykunst gehörige Schriften*, pag. 341.

neruosi sensilitas, aliaque mala ¹⁾. Insigne quoque earum imperium in totum fere corpus testantur vel hypochondriaca passio, febres intermittentes, aliaque morbi, qui vitii primarum viarum ortum debent. Sufficiant autem dicta, vnde fati probari existimo, vteri irritationem omnium fere, quae primis grauiditatis mensibus comparent, symptomatum causam agnoscendam esse; cum iisdem, ad finem grauiditatis perseuerantibus, simul ad viscerum quorundam abdominalium ob vteri molem et adscensum factam situs mutationem et aliquam compressionem, tanquam praecipuam causam, respiciendum sit.

§. X.

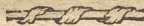
Proximum est, vt in originem huius irritationis inquiram. Solent medicorum plerique vniuersim expansionem vteri accusare, vnde neruis eius extensis, pariter ventriculi nerui extensionem patiuntur. At enim vero in nonnullis confestim a conceptione, antequam vterus quoad volumen sensibiliber mutatur, pathemata visuntur; hinc vteri expansio non pro vnica causa haberi potest. Verisimiles autem huius irritationis fontes sunt sequentes: primo, feminis stimulus post eius cum foecundae mulieris corpore communicationem ²⁾. Notum enim est, feminas adeo sub coitu in febriculam et nauseam quandoque incidere, manifesto exemplo,

B 3

femi-

¹⁾ Whytt. l. c. pag. 340. seq.

²⁾ ROEDERERUS l. c. §. 136. pag. 63. primum inquit, probabile habetur signum peculiaris quidam voluptatis sensus in vtroque sexu, ad extasim accedens, quae in femina maior esse solet, atque genitalibus turgentibus debetur, vterique cum parvibus annexis rigori: qui animo linguat quaedam feminae solent. —

feminis stimulum eiusmodi pathematibus concitandis valde idoneum esse; deinde ouuli transitus per tubas Fallopii distensionem parit; denique vero vteri grauidi expansio, vt praecipua irritationis causa notari debet.

§. XI.

Quibus expositis, haud difficulter intelligere licet, cur debiliores, quibus maior est neruorum teneritas, frequentius, quam robustiores, his pathematibus subijciantur? cur a conceptione protinus illis affligantur? cur ante medium gestationis terminum grauiora sunt mala, et tunc vel minuantur vel plane cessent? Etenim irritationi iam assuetus est vterus, et expansioni magis cedit. Fluit inde quoque ratio, quare medicamenta, spasmos sopientia, eaque, quae in neruos agunt, salutariter adhibeantur.

§. XII.

Nosse tamen oportet, plethoram in totum ex causarum symptomatum grauiditatis numero non excludendam esse. Solet ea tertio inprimis vel quarto mense, ex sanguine per priores menses retento, vtpote qui neque utero, neque foetui omnis impenditur, sensim succrescere, maxime in iunioribus, suo modo robustis, quae paucis ac minoribus pathematibus in primo et secundo mense affliguntur, aut copiose largiterque antea menstruatæ fuerunt. Quandocunque itaque plethora subest, siue ea ex grauiditate insurgat, siue aliunde in feminis ante conceptionem plethoricis nata concurrat, fieri aliter nequit, quia multiuaria symptomata producantur, exasperentur, ac multiplicentur. Inquirere itaque oportet

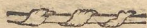
tet pathematum curationem suscepturum, quae ex dictis caussis
 mala praecipuis inducant, vel, num illae sint complicatae.
 Quodsi igitur nausea, vomitus, appetitus deprauatus, lipothymiae,
 tremores aliaque symptomata, teneriores feminas, valde sensibiles
 ac hystericas, maxime primo vel secundo mense, affligunt, recte
 causam in neruis et vteri sympathia ponis. Contra vero si robu-
 stae sint feminae ac calidae temperiei, fluxui menstruo largo affue-
 tae, et haemorrhagiae, palpitatio cordis, cephalalgiae et odon-
 talgiae sanguineae, vertigines, aliaque, quae plethorae debentur,
 mala, tertio inprimis, vel quarto mense, comparent: plenitu-
 dinem omnino accusare licet.

§. XIII.

Quum igitur pro diuersitate subiectorum intuitu indicatorum
 symptomatum, variae concurrere possint causae (§. antec.): me-
 dicus in medendo eo respiciat, necesse est, vt, nisi penitus tol-
 lantur, ex parte tamen mitigentur. Plethora, mala augens,
 tanquam remotior causa, imminuenda erit. Hoc remedium
 ILL. etiam PRAESES, tanquam praestantissimum et summe ne-
 cessarium in vomitu, primos gestationis menses molestante, offendit.
 Prodest igitur circa tertium mensem moderata in brachio
 instituta venae sectio; in qua instituenda, etiam ex sententia
 BOERHAAVII ^{v)} locus, tempus copiaque maxime advertenda. Tum
 victus tenuis, motus corporis placidus, potusque levis, leniter aci-
 dulatus substituenda, et perpauca remedia, eaque selectiora com-
 mendanda. Eligantur igitur horum ex numero temperantia, cum

pare-

v) De cognosc. et curand. morbis aphor. 1298. 1299.

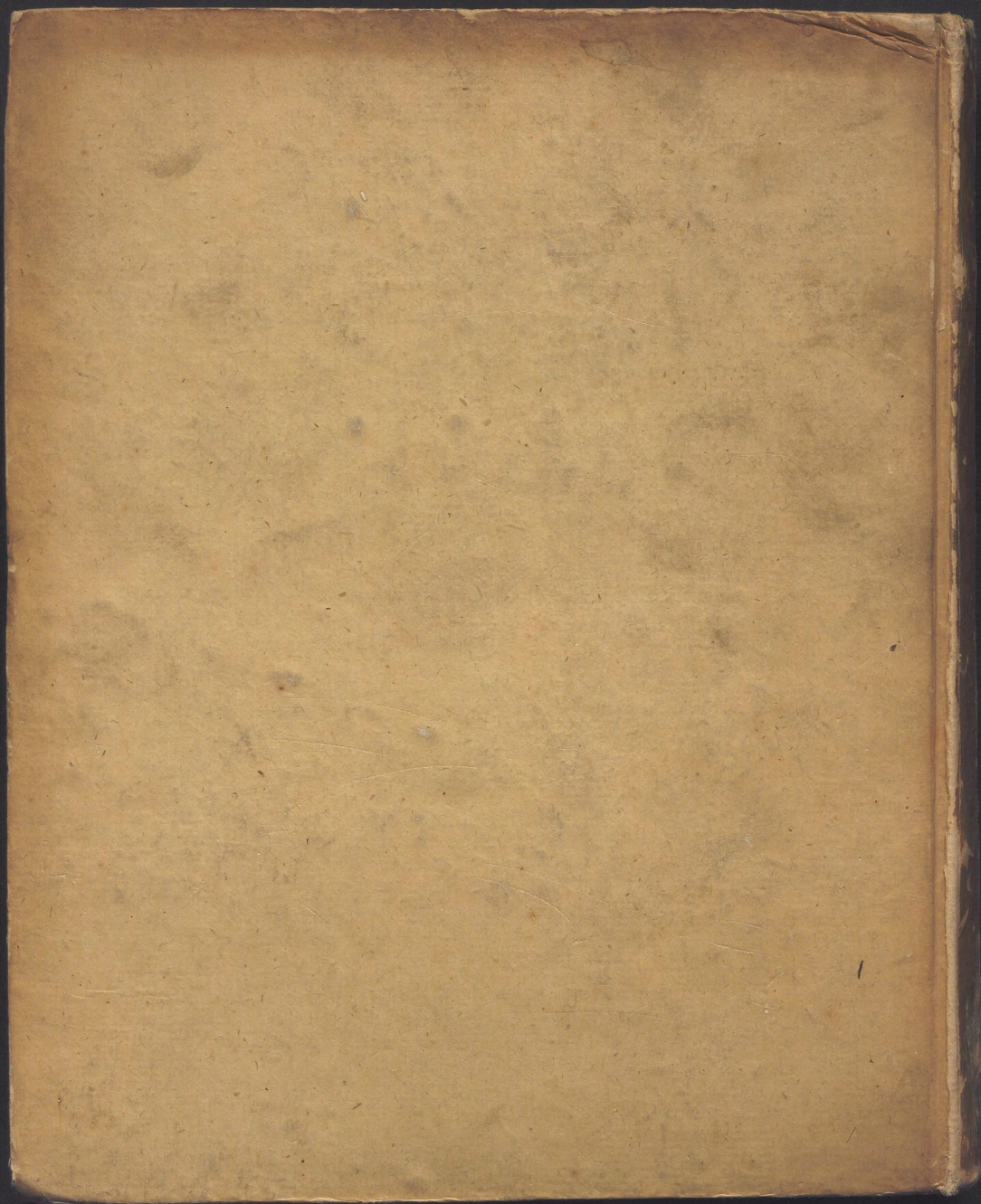

paregoricis remixta; spasmi anodinis securis simulque tonicis, v. g. oleo Vini, in quo aliquot guttulae olei chamomillae destillati, vel genuini Cajeputi solutae sunt, dentur cum vehiculo aquae cinamomi f. v. Ex antihysterics castoreum in minima dosi, temperantibus junctum, praevalet; vel in frigidioribus Ess. aurantium viridium immaturorum cum aequali portione liquoris anodyni Hoffmanni et essentiae castorei remixta, diuersa dosi dari poterit. In pallidis sensibilibus et debilibus venae sectio magis nocet, quam prodest; conducunt vero Elixiria visceralia cum parua quantitate essentiae castorei remixta. Respiciantur, seruata animi quiete, omnes se et excretiones; et alvus praesertim interdum balsamicis blande solvatur. Nociva minusque salutaria praeterea sunt omnia fortiora, irritantia et drastica remedia; cum natura non cogi, sed tantum duci debeat, et intuitu symptomatum, ipsa interdum in medendo sibi soli sufficere videatur. Quapropter etiam vsus narcoticorum, suspectus nobis videtur. Quidquid igitur agendum; illud tuto atque iucunde fiat.

WOP
PICA

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
SYMPTOMATIBVS
IN GRAVIDIS A SOLA PLETHORA
NON SEMPER DEDVCENDIS

QVAM

GRATIOSI ORDINIS MEDICORVM CONSENSV

PRAE

D. PHILIPPO ADOL

FACVLT. MED.

PR

GRADV D

SVMMSIQVE IN ME

PR

PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS

DIE XIII. FEBRV

IN REGIA F

PVELICE

IOSEPHVS

GLOGAVIA

H A I

LITTERIS FRID.

